

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Psicopatoloxía infanto-xuvenil		Código	652511208
Titulación	Mestrado Universitario en Psicopedagogía			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	3
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	Fernandez Mendez, Juan Carlos	Correo electrónico	juan.carlos.fernandez.mendez@udc.es	
Profesorado	Fernandez Mendez, Juan Carlos	Correo electrónico	juan.carlos.fernandez.mendez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Introducir al alumnado en los principales conceptos relacionados con la psicopatología con la psicopatología general y especial: principales criterios y modelos en psicopatología; familiarizarse con los principales sistemas de clasificación de la conducta anormal (DSM y CIE); acercamiento a los principales trastornos infanto-juveniles.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Planificar programas, proxectos e servizos de intervención para a mellora dos membros da comunidade educativa, aplicables a diferentes contextos e grupo destinatario.
A2	Ser capaz de asesorar centros, profesionais, familias e institucións co fin de axudar a resolver problemas educativos e promover a innovación
A3	Capacidade para considerar as múltiples variables intrapersoais, interpersoais e contextuais que inciden no proceso de ensino-aprendizaxe e para avaliar e intervir na mellora dos recursos motivacionais.
A4	Capacidade para coordinar, facilitar e impulsar a utilización de medios e recursos didácticos e multimedia favorecedores de atención á diversidade
A5	Planificar a intervención educativa en diferentes contextos, identificando e interpretando as dificultades e trastornos que poidan xurdir no proceso de ensino-aprendizaxe.
A6	Dominar o marco lexislativo que regula o funcionamento das diversas institucións e adoptar un marco teórico de referencia que ampare os criterios de selección dos diferentes instrumentos e estratexias de diagnóstico, intervención e avaliación.
A8	Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.
A9	Desenvolver estratexias, técnicas e recursos para a prevención, detección e avaliación de necesidades específicas de atención educativa
A11	Redactar, presentar, defender informes e outros documentos básicos que contribúan a unha óptima comunicación en contextos multidisciplinares
A13	Ser capaz de deseñar, desenvolver e avaliar procesos de investigación educativa, utilizando os métodos máis apropiados á natureza do problema, á finalidade da investigación e os criterios científicos máis adecuados, con especial énfase nos procesos de investigación na aula
A14	Coñecer as necesidades formativas básicas nos diferentes contextos escolares e sociolaborais, poñendo especial atención naquelas competencias que favorezan o traballo en contornos multiculturais
A15	Coñecer e valorar as competencias que buscan o desenvolvemento do potencial individual, os procedementos que se utilizan para a súa concreción práctica, o contido e nivel de cualificación, así como a necesidade da educación ao longo da vida
A16	Coñecer os principios básicos do comportamento, as súas alteracións, e colaborar no deseño de programas de promoción da saúde
B1	Capacidade de creatividade e innovación
B2	Aprender a aprender
B3	Capacidade de resolución de problemas
B4	Capacidade de aplicar coñecementos na práctica psicopedagóxica

B5	Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e escrita
B6	Traballar de forma autónoma e con iniciativa
B7	Traballar de forma colaborativa
B8	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B9	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B10	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B11	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B12	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
B13	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Conocer los principios básicos del comportamiento saludable así como de la conducta anormal	AP1	BM1	CM3
	AP2	BM2	CM4
	AP3	BM3	
	AP5	BM6	
	AP6	BM7	
	AP8	BM8	
	AP11	BM11	
	AP14		
	AP15		
	AP16		
Conocer y discriminar entre la variedad de alteraciones del comportamiento	AP1	BM1	CM3
	AP2	BM2	CM4
	AP3	BM3	
	AP4	BM4	
	AP6	BM6	
	AP8	BM7	
	AP11	BM8	
	AP13	BM12	
	AP15		
	AP16		

Conocer el estado actual de la investigación en el ámbito de la psicopatología infanto-juvenil	AP2 AP3 AP5 AP11 AP13 AP14 AP16	BM1 BM2 BM3 BM5 BM7 BM9 BM10 BM11 BM12	CM3 CM4
Ser capaz de detectar problemas susceptibles de intervención psicológica en el ámbito educativo	AP1 AP4 AP5 AP8 AP9 AP11 AP14 AP15 AP16	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5 BM7 BM8 BM10 BM11 BM13	CM3 CM4
Ser capaz de colaborar en el diseño de programas de promoción de la salud y prevención de la enfermedad	AP5 AP6 AP9 AP11 AP15 AP16	BM1 BM2 BM3 BM4 BM7 BM8 BM10 BM11	CM3 CM4
Poseer y comprender conocimientos que aporten una base u oportunidad de ser originales en el desarrollo y/o aplicación de ideas, a menudo en un contexto de investigación	AP4 AP5 AP6 AP9 AP15 AP16	BM2 BM3 BM8 BM9 BM11	CM4
Que los estudiantes sepan aplicar los conocimientos adquiridos y su capacidad de resolución de problemas en entornos nuevos o poco conocidos dentro de contextos más amplios (o multidisciplinares) relacionados con sus área de estudio		BM10 BM12 BM13	
Capacidad de organización y planificación	AP5 AP16	BM1 BM2 BM4 BM5 BM6 BM10 BM11	
Comportarse con ética y responsabilidad social como ciudadano y como profesional	AP4 AP5 AP9 AP15	BM3 BM8 BM10 BM12	

Contidos	
Temas	Subtemas

Aspectos conceptuales en psicopatología	Principales conceptos Criterios Modelos
Principales sistemas de clasificación en psicopatología	La relevancia de la clasificación DSM CIE
Trastornos del espectro de autismo	Introducción Prevalencia Características y manifestaciones Atención temprana Hipótesis etiológicas Intervención
Trastorno por déficit de atención e hiperactividad	Introducción Prevalencia Características y manifestaciones Hipótesis etiológicas Intervención
Trastorno bipolar en la infancia	Introducción Prevalencia Características y manifestaciones Hipótesis etiológicas Intervención
Trastorno por estrés postraumático	Introducción Prevalencia Características y manifestaciones Hipótesis etiológicas Intervención
Consecuencias del abuso sexual	Introducción Prevalencia Características y manifestaciones Hipótesis etiológicas Intervención

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	A2 A3 A5 A8 A11 B5 B7 C3 C4	8	4	12
Lecturas	A1 A16 B1 B2 B6 B11	6	6	12
Proba obxectiva	A4 A6 A13 A15 B3	1	2	3
Sesión maxistral	A9 A14 B4 B8 B9 B10 B12 B13	45	0	45
Atención personalizada		3	0	3
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Estudo de casos	Farase unha presentación de ao menos dous estudos de caso que os alumnos deberán analizar e debatir aula, presentando un breve informe de cada un deles.
Lecturas	Os estudantes deberán realizar unha recensión dun artigo centrado nun dos temas incluídos no programa
Proba obxectiva	A avaliación da materia realizarase mediante un exame tipo test con varias alternativas e só unha correcta. Nembargantes, a superación do curso implica a entrega do traballo práctico, isto é, a recensión e os informes de casos
Sesión maxistral	O profesor presentará aos estudantes un resumo esquematizado do contido central dos temas do programa.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Fixarase unhas horas de titorías para resolver as dúbidas relacionadas cos casos analizados en clase
Estudo de casos	

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A2 A3 A5 A8 A11 B5 B7 C3 C4	Presentación de ao menos dous estudos de caso que os alumnos deberán analizar e debatir aula, presentando un breve informe de cada un deles	35
Lecturas	A1 A16 B1 B2 B6 B11	Recensión dun artigo centrado nun dos temas incluídos no programa	45
Proba obxectiva	A4 A6 A13 A15 B3	Será opcional ó exame tipo test con varias alternativas e só unha correcta.	20

Observacións avaliación
A asistencia a clase unicamente se terá en conta para poder presentarse ao examen parcial (non oficial). Será necesario ter asistido polo menos ao 70% das ocasións en que se controle a asistencia. Aqueles alumnos/as que non asistan a clase deberán examinarse dos contidos do programa tanto dos impartidos nas sesións expositivas como nas interactivas

Fontes de información	
Bibliografía básica	American Association of Intellectual and Developmental Disabilities (2011). Discapacidad intelectual: definición, clasificación y sistemas de apoyo (undécima edición). Madrid: Alianza. American Psychiatric Association (APA) (2002). Manual Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales DSM-IV-TR. Barcelona: Masson. American Psychiatric Association (APA) (2013). Guía de consulta de los criterios diagnósticos del DSM 5. Arlington, VA: APA. Baron-Cohen, S. y Chaparro, S. (2010). Autismo y síndrome de Asperger. Madrid: Alianza editorial. Buendía, JR. (2004). Psicopatología en niños y adolescentes. Madrid: Pirámide. Caballo, V. y Simón, MA. (2002). Manual de psicología clínica infantil y del adolescente (2 vols.). Madrid: Pirámide. Garayzábal, E., Fernández, M. y Díez-Itza, E. (2010). Guía de intervención logopédica en el síndrome de Williams. Madrid: Síntesis. García Pérez EM, Magaz A. (2003). Hiperactividad. Guía para profesores. Cruces-Baracaldo: COHS. González, R. (2005). Psicopatología del niño y del adolescente. Madrid: Pirámide. Katty Hunter, K. (2000). Manual del Síndrome de Rett: en palabras que tú puedes comprender, por los que te comprenden. Valencia: Asociación Valenciana del Síndrome de Rett. OMS (1992, rev. 2008). Décima revisión de la clasificación internacional de las enfermedades. Trastornos mentales y del comportamiento. Madrid. Ed. Méditor. Pedrosa, E. (2009). Criaturas de otro planeta: crónica de una lucha contra el síndrome de Rett. Barcelona: RBA Libros. Rufo, M. (Coord.) (2005). Cómo afrontar la epilepsia. Una guía para pacientes y familiares. Madrid: Entheos.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías